

перевезенні від 13.12.1968 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/994_227.

3. IATA розробить єдиний стандарт для перевезення тварин. КийАвіа карго: веб-сайт. URL: <https://cutt.ly/GdRwpdh>.

УДК 354:629(043.2)

Осадчий І.В., аспірант,
Національний авіаційний університет, м. Київ, Україна

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ПРОТИДІЇ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ АВІАЦІЇ

Беручи початок із проголошення Україною незалежності в 1991 році, актуальним стало питання переходу з планової економіки на ринкову. Значна кількість питань, що потребують вирішення і які були актуальними з моменту набуття Україною незалежності, залишаються не вирішеними та актуальними і сьогодні. Зокрема, основне питання розвитку авіаційної сфери звучить так: яким чином Україна, що має колосальну промислову та науково-технічну базу, володіє значними людськими ресурсами та досвідом у сфері авіації, інтегрується у світову економіку, та які будуть перспективи розвитку після такої інтеграції?

Одним із головних завдань, що постали перед Україною, є забезпечення належного рівня безпеки авіаційного транспорту та недопущення кримінальних правопорушень у даній сфері. Безпека в сфері транспорту є принциповим питанням для будь-якої країни. Саме тому законодавець у Кримінальному кодексі України передбачив низку статей, спрямованих, серед інших функцій на попередження кримінальних правопорушень. Умовно їх можна поділити на такі, в яких прямо йдеться про транспорт, в тому числі авіаційний, та на такі, що можуть бути вчинені з використанням авіаційного транспорту [1].

Перш за все варто відмітити ст. 276 КК України «Порушення правил безпеки руху або експлуатації залізничного, водного чи повітряного транспорту».

Об'єктом цього кримінального правопорушення є безпеку руху. Факультативними об'єктами кримінально-правової охорони слід вважати життя і здоров'я людей, довкілля, власність, а також будь-які речі матеріального світу, які можуть бути пошкоджені або знищені в результаті аварії.

Об'єктивна сторона цього кримінального правопорушення має різні форми в залежності від конкретного діяння, що було вчинене. По-перше, це порушення правил безпеки руху, що призвели до відповідних негативних наслідків. Під правилами руху слід розуміти будь-який нормативно-правовий акт, в якому регламентовані вимоги до використання конкретного виду транспорту та встановлені правила руху. Таким чином, це діяння слід розуміти як дію, що заборонена, або невиконання тієї дії, що є обов'язковою згідно правил.

Іншою формою діяння в цьому складі кримінального правопорушення є недоброякісний ремонт транспортного засобу, що в результаті призвело до аварії, ДТП або інших суспільно небезпечних наслідків. Недоброякісний ремонт або обслуговування слід розуміти як порушення технології під час виконання відповідних робіт. Тобто це може бути використання непристосованих для цього інструментів, матеріалів, недотримання вимог, стандартів та правил щодо ремонту.

Законодавець також передбачив, що у цьому складі кримінального правопорушення суб'єкт є спеціальним, тобто це особа, яка займає відповідну посаду згідно якої її службовими обов'язками передбачено керування певним видом транспорту. Тобто для того, щоб особу притягнути до відповідальності необхідно, щоб винна особа уклала трудовий договір або договір по наданню послуг, згідно якого здійснювала керування або обслуговування транспорту.

Питання безпеки авіації та кримінально-правової протидії кримінальним правопорушенням у авіаційній сфері вперше серйозно постало перед українським суспільством після 2014 року. Саме тоді, вперше за часи незалежності, реальної небезпеки для життя і здоров'я громадян набуло явище тероризму. Відповідно до Конституції України життя і здоров'я людини визнається найвищою цінністю, тому законодавець встановлює відповідальність за посягання на них [2]. Під терористичним актом прийнято розуміти певний насильницький акт, який був вчинений публічно і з метою залякування окремих осіб, організацій, установ, або держави. Законодавець не став вводити окрему статтю в Кримінальний кодекс України для відповідальності за терористичний акт, який був вчинений на борту повітряного судна. Але кримінальний закон дає можливість кваліфікувати таке діяння за сукупністю кримінальних правопорушень. Цікавим також є те, що як метод протидії держава використовує заохочувальні норми для попередження кримінального правопорушення. Зокрема, в ст. 258 КК України –

«Терористичний акт», передбачено, що особа звільняється від кримінальної відповідальності за діяння, передбачене в ч. 1 ст. 258 КК України, в частині погрози вчинення терористичного акту, якщо вона до повідомлення їй про підозру у вчиненні нею злочину добровільно повідомила правоохоронний орган про цей злочин, сприяла його припиненню або розкриттю, у разі якщо внаслідок цього і вжитих заходів було відвернено небезпеку для життя чи здоров'я людини або заподіяння значної майнової шкоди чи настання інших тяжких наслідків, якщо в її діях немає складу іншого злочину.

Варто зазначити, що державна політика в сфері протидії тероризму була сформульована в Указі Президента України «Про Концепцію боротьби з тероризмом». Згідно даного Указу, об'єкти транспортної інфраструктури до якої відносяться і ті, що пов'язані з нормальною роботою авіаційного транспорту віднесені до ймовірних цілей терористичних атак [3].

Виходячи з вищезазначеного, слід дійти висновку, що законодавець у сфері авіаційного транспорту намагається створити умови для того, щоб була можливість притягнення до кримінальної відповідальності фактично за будь-яке суспільно небезпечне діяння особи, що в результаті призвело або потенційно могло призвести до небезпечних наслідків. Але при цьому варто відмітити гуманність кримінального закону, так як надається можливість не нести кримінальну відповідальність за умови добровільного сприяння попередженню кримінальному правопорушенню. Враховуючи те, що тероризм за своєю сутністю є більш небезпечним явищем, ніж будь-яке інше кримінальне правопорушення в сфері транспорту, держава робить своїм пріоритетом боротьбу саме з ним.

Література

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05 квіт. 2001 р. № 2341-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Конституція України: Закон України від 28 чер. 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
3. Про Концепцію боротьби з тероризмом в Україні: Указ Президента України від 05 бер. 2019 р. № 53/2019. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/53/2019#Text>.